



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Rerum Permutatione. Titulus XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

emere dixerit, vel à denunciationis tempore duorum (spacium mensium sit elapsum) meliorationes & jus sibi competens alius vendere, qui ab emptione hujusmodi minime prohibentur. Emphyteuta quoque secus præsumendo, vel cessando in solutione canonis per biennium (nisi ceteri satisfactione postmodum sibi confutere studuisse) justè potuisset repelli. *a* Non obstante, quòd ei ut canonem solveret, non extitit nunciatus: cum in hoc casu dies statuta pro domino interpellat. *b*

DE RERVM PERMVTATIO-
NE.

TITVLVS XIX.
CAP. I.

Princeps potest rem ecclesiasticam immobilem per permutationem adquirere, data re meliori vel aequali. *b. d.* Et in hoc quod dicit, vel aequali, est casus notabilis.

Ex concilio apud Silvan.

Si princeps voluerit rem mobilem sanctis locis præstare, & accipere ab eis aliam immobilem, eoque modo de communi voluntate permutationem contrahere: licet ei hoc facere, si causa rationabilis id exposcat, & res quam præstiterit, major fuerit, vel æqualis: pragmatica sanctione super hoc promulgata.

CAP. II.

Permutatio rerum ecclesiasticarum facta in casu non concessio, seu non seruata solemnitate iuri, est revocanda per successorem.

Ex concilio Beluacen. *c*

VT commutationes rerum ecclesiasticarum, quæ ab antecessore inconsultè factæ sunt, ab eo qui successor est, emendentur.

CAP. III.

Mancia ecclesiæ non debent permutari nisi ad libertatem, vel nisi sint fugitiua. *b. d.* cum c. sequenti.

Ex concilio [apud Silvan.]

Mancia ecclesiastica, nisi ad libertatem, non conueniunt commutari: videlicet ut mancipia, quæ pro ecclesiastico homine dabantur, in ecclesiæ seruitute permancant, & ecclesiasticus homo, qui commutatur, fruatur perpetua libertate. quòd enim semel Deo consecratum est, ad humanos usus transferri non decet.

CAP. IV.

Serui ecclesiæ cum prophani permutari non possunt, nec alienari, nisi sint fugitiui.

Ex eodem.

Injustum videtur & impium, ut mancipia, quæ fideles Deo, & sanctis ejus pro remedio anime suæ consecraverunt, cuiusvisque muneris mancipio, vel commutationis commercio iterum in seruitutem secularium redigantur, cum canonica auctoritas seruos tantummodo permittat distrahi fugitivos. Et idè ecclesiarum rectores summo perè caveant, ne elemosyna unius, alterius peccatum fiat. Et est absurdum, ut ab ecclesiastica dignitate seruus discedens, humanæ sit obnoxius seruituti.

CAP. V.

Præbenda pacto precedente permutari non possunt: Episcopus tamen potest de loco ad locum permutare personas.

Vrbanus tertius.

Questum est ex parte ius, si commutationes fieri valeant præbendarum, cum commutatio dignitatum in Toronen. concilio fuerit interdicta: [*i* & infra.] Generaliter & itaque teneas, quòd commuta-

a Vid. d. insulam. & ibi Doc. ff. de verb. oblig. *b* interpellat. *c* Refertur in conc. Meld. c. 73. tanquam ex conc. apud Beluac. Dur. d. 2. de c. 177. l. v. p. 3. c. 261. & c. 7. de d. tit. in 1. comp. *d* Ca. 1. eod. tit. in 2. comp. vid. notata in c. majoribus. sup. de præb. vid. Acgid. Bellamer. et al. de benef. permut. *e* igitur.

tionem præbendarum de jure fieri non possunt, præsertim cum pacto præmissa, quæ circa spiritualia vel connexa spiritualibus labem cominet semper simonia.

Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam, & citè poterit de uno loco ad alium transferre personas: ut quæ uni loco minus sunt utiles, alibi valeant utilius exercere.

[*1* Sunt enim quidam qui præbendam suam cedunt, & juri renunciant, ut majorem præbendam obtineant, vel ex hoc certam summam pecunie consequantur, quòd quidem honestati est contrarium, & simoniam præcuditio continet pravitatem.]

CAP. VI.

Ecclesiæ jure proprietate possunt ad invicem permutari: & possessiones earum etiam permutari possunt, & pro minus valentibus pecuniis suppleri.

Clemens tertius.

Ad quaestiones *a* solvendas: & infra. Intelleximus a te litteris tuis, quòd dux conventuales ecclesiæ sunt in tua diocesi constitutæ, quarum utraque parochialem habet ecclesiam cum possessionibus magis alteri, quam sibi vicinam. Illis autem desiderantibus permutare eas, cum illarum altera respectu meliorum proventus plus abundet, & idè sibi postulet adici certam summam pecunie numeratæ, ut sic ad æqualem permutationis valeant pervenire, utrum possit id licitè fieri, exiit debitarum: [*1* & infra.] Respondemus, quòd cum de d. t. c. parochialibus ecclesiis per te queat commutari celebrari, & in permutatione possessionum per se non sit inhibitum, si altera ratione possessionum alteri præponderet, pecuniam posse refundi de ipsarum possessionibus ad invicem, prout visum fuerit expedire: restat contra pecuniam quantitate poterit contractus permutationis inihi, sic tamen *d*, quòd illi contractus nequaquam libi invicem misceantur.

[*1* Quam ob causam sed. Apost. consulisti. Licet itaq. tua discretionis industria ignorare minimè putemus, quid super eodem articulo sit agendum: nihilominus tua prudentia.

CAP. VII.

Beneficia sua perdans, qui ea propria permutat auctoritate.

Innocentius III. Senon. Archiepiscopus.

Vm olim *a* magister S. & B. Archidiaconatus & preposituram ad invicem commutassent: [*1* & *2*.] Licet prædictus magister ab initio sponte fuerit de permutatione confessus, idem tamen B. eam inficiabatur canonè, proponens, quòd ipse preposituram sine conditione qualibet resignavit, & post resignationem prædicti magistri archidiaconatus fuerat assecutus: [*2* & *3*.] Cuius ergo nobis constaret, quòd ipse suum præfuit permutationi consensum; prædictus autem magister suum publicè fatetur errorem: & hunc preposituram, & illum archidiaconatus curavimus spoliare, super hoc definitivam, contra eos sententiam proferentes.

[*1* Magister ejusdem obtentu causam super hoc bona me. Nescio. Episcopo diocesis delegandam. Cuius idem B. ad preposituram nostram postmodum accessisset, ut in negotio sui suscipere procederet, obtentu ipsius d. fil. Abbatem Cluniacensem Episcopo diocesis adjuvandum: verum cum præter Abbatem ipsius non fuisset a delegato pariter ipsa in causa processum, utiq. partium se nostro conspectu presentavit, & auctoritatem obtinuit certam nobis, &c.]

[*2* Licet magister ipse proponeret ex adverso, ipsam sententiam de permutatione tractasse, & complevisse eadem in manibus ven. fr. Edusen. Episcopi quod tractaverat perisse. Verum speridit B. delegati nostri non desereret, imò certum

a Ca. eod. tit. in 2. comp. *b* permutatione, *c* prædicta, *d* alio, sic tamen quod contractus nequaquam sit ad invicem misceantur. *e* Ca. eod. tit. in 1. comp. *f* al. preposituram permutationi assensum. delegati

delegant sigilla violavit, & illorum scripta qua nobis fuerant praesentata, non erubuit aperire. Ceterum in nostra praesentia constitutus, ad veritatem suam praesentem, in executionem suam propriam proposuit coram nobis, quod iudices perperam processissent contra ipsum, cum acta in scriptis minus fideliter redigissent. Unde timens ne literas portaret vria, scripta illorum aperuit, & quod suspicatus fuerat advenit. Sane si quid expediret, melius notavisset vel non misisset scripta suspecta, vel nobis fideliter retulisset & praesentasset, & ostendisset causam suspicionis praeposita coram nobis. Praeterea cum non quereretur de iudice quem et ex proprio motu concessimus, sed de illo potius quem ipse duxerat eligendum, & iudices suos nobis literas per eum destinassent, de ipso pariter conquerentes non ipsius fidem non duximus adhibendam, sed ut in eo saltem poveretur in quo peccaverat contra acta iudicium, qua temere violarat, ipsum sicut non detulimus, sic nebulimus exaudire, ne videretur ei datus fuis patrociniū artulisse.]

CAP. VIII.

Si permutatio beneficiorum completa est ex una parte, & per alteram fiat, qui minus impletur, restituitur pari ad suum beneficium. & secundum hoc continet ius.

Idem Archiepiscopi & praepositi sancti Andreae Colon. a

¶ Vm b universorum : [i & j.] Intelleximus G. canonico referente, quod cum ipse & L. clericus de permutatione praebendarum suarum inter se tractare cepissent, quam utilitati utriusque imminere credebant, tandem idem L. praebenda eiusdem G. cuidam consanguineo suo assignavit, praebendam suam ei sicut promiserat noluit resignare: & infra. Cum igitur deceptis & non decipientibus iura lubveniant: licet ipsi per se de iure non possent ecclesiastica beneficia permutare: ut tamen simplicitati venia tribuatur: c. mandamus, quatenus, si constituerit praetaxatum G. taliter fuisse deceptum, a motu praebenda sua consanguineo ipsius L. vel quolibet alio illicito detentore, eam restitui faciat eidem.

[i Fidelium ab ipso Domino Iesu Christo pastoralis sit nobis curae commissa, sollicitudini nostra incumbit, vel dignoscatur expedire, ut sic debeamus quolibet in suis rationibus consistere, quod aliquando foris in conspectu ecclesiae dispendium non sustineant, sed firma & illibata debeant permanere.]

CAP. IX.

Spirituale cum temporali permutari non potest.

Gregorius IX. Beton. & Fungin. Abbatibus. d

¶ Exhibita nobis Abbatis & conventus sancti Martini de Pannonia petitio continebat, quod cum super causa, quae inter ipsos ex una parte, & praepositum e Albanen. ex altera, super quibusdam decimationibus vertebatur, ad C. f. capellanum nostrum, tunc in Hungaria commorantem, nostras literas impetrassent: ipse ac magister M. in quos utrinque tanquam in arbitros extitit compromissum, arbitrati fuerunt, quod si dictus praepositus obtineret decem millia solidorum g. regalium a Rege Hungariae concedi monasterio memorato, ipsi ab earundem decimationum petitione cessarent: & infra. Quocirca mandamus, quatenus si vobis constitit de praemissis (cum permutatio de spiritualibus ad temporalia improbetur) praedictum arbitrium, & quicquid secutum est ex eo vel ob id, irritum decernatis.

a al. Colonien. b C.2. de prob. in 3. comp. vid. Covarr. lib. 1. var. res. l. 1. c. 1. c Vid. l. ff. de dona. & l. tutor. ff. de susp. tut. d De Beton. & Sirmigen. abbat. al. Beton. & Sermigen. al. de Beconen. & Sirmigen. abb. al. de Becon. & Sirmigen. e Alben. al. Albanen. f G. g Solium legitur in 10. Cod. manuscr. in uno solidorum. in alio solinarum.

DE FEVDIS.

TITVLVS XX.

CAP. I.

Si domus a vasallo recipit feudum in pignus, abstinendo ab eius servitio, non tenetur computare fructus in sortem. h. d. secundum intellectum communem. Et est casus singularis qui alibi non legitur.

Innocentius III. a Marien.

¶ In fine h. d. praesentium declaramus, quod gageria quam de feudo ecclesiae tuae ab M. dignoscitur recepisse, a te potest liberè detineri, fructibus non computatis in sortem. Ita videlicet, ut quamdiu fructus illos ceperis in sortem minimè computandos, idem M. a servitio, in quo tibi & eccl. tuae pro feudo ipso tenetur, interim sit immunis.

CAP. II.

¶ Ponit tres casus, in quibus non obstante iuramento de non infeudando, potest Episcopus antiquum feudum ad ecclesiam reversionem novo vasallo concedere. h. d. Et est casus notabilis, interpretans iuramentum de non alienando.

Idem Medialanen. Archiepiscopo.

¶ Ex parte d. tua nostro est Apostolatus referatum, quod saepius dubitasti, utrum cum contingit vasallum tuum decedere, & ad te feudum ipsum redire, feudum ejus alii liceat tibi dare, quamvis iuramento tenearis strictus, non infeudare de novo, Romano Pontifice inconsulto? Ad hæc si vasallum tuum feudum alienare contingat, an ipse filium vel consanguineum ejusdem feudi conformem de ipso valeas investire? Alia quoque dubitatio continebat, ut cum feudum alienatum reperis, quod per te facile recuperare non potes: utrum possis alicui laico in feudum illud concedere, qui & illud recuperet, & in feudum per ecclesiam recognoscat? [i & j.] In primo [ergo] casu feudum decedentis liberè (si videris expedire) concedas. Atque in secundo filium, vel consanguineum alienantis investies. In tertio feudum alienatum poteris ei licentè e concedere, per quem ipsa f. ecclesia valeat rehabere.

[i Nos igitur super his de mente tua scrupulum volentes dubitationis auferre, per a. scribi mandamus, quatenus si quando praesentis casus emergerint.]

DE PIGNORIBVS ET ALIIS CAVTIONIBVS.

TITVLVS XXI.

CAP. I.

Res ecclesiae pignori non debent, nisi ex necessitate & rationabili causa.

Ex concilio Remen. g

¶ Nullus Presbyter praesumat calicem, vel patinam, vel vestimentum sacerdotale, aut librum ecclesiasticum tabernario, vel negociatori, aut culti laico, vel feminae in b. validum dare, nisi iustissima necessitate urgente.

Sicut & Zepherinus Papa & martyr S. Hilarius in suis decretalibus docuit.

CAP. II.

Liber homo non potest pignori.

a Maurien. b C. 1. eod. tit. in 3. comp. Vid. Covarr. l. 3. var. res. c. 1. & de materia tituli plenè lul. Clarus tract. de feud. c accipisse. d C. 2. eod. tit. in 3. comp. Vid. lul. Clar. de feud. e licet. f ipsum. g Non invenio in concil. Remens. et tamen tribuunt Bur. l. 3. de c. 104. l. 1. p. 2. c. 139. & c. 1. eod. tit. in 1. compila. h id est, obligare est enim verbum vulgare loquendi Gebren. ut hic ait Hostien. i C. 2. eod. tit. in 1. comp.